

Brüssel, 12. juuli 2022
(OR. en)

11073/22

AGRI 320
AGRIFIN 67
AGRIORG 68

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Nõukogu
Teema:	Turuolukord, eelkõige pärast sissetungi Ukrainasse

Delegatsioonidele edastatakse lisas kokkuvõte olukorrast ELi peamistel põllumajandusturgudel, eelkõige pärast sissetungi Ukrainasse, pidades silmas nõukogus (põllumajandus ja kalandus) 18. juulil 2022 toimuvat ministrite arutelu.

Eesistujariik teeb ettepaneku keskenduda arvamuste vahetuses järgmisele kahele küsimusele, et teha kokkuvõtte praegusest olukorrast ja hinnata edasisi samme.

1. Kuidas näevad liikmesriigid Ukraina kriisi kontekstis käesoleva aasta saagikoristuse väljavaateid, et stabiliseerida teraviljatarneid nii ELi-sisese kui ka ülemaailmse nõudluse rahuldamiseks?
2. Millised on liikmesriikide kogemused põllumajandussektorite tootjatele mõeldud erakorralise kohandamistoetuse või muude võetud või võetavate meetmete rakendamise ettevalmistamisel? Milliseid muid meetmeid liikmesriigid soovivad?

Põllumajandusturu olukord**Sissejuhatus**

1. Ukraina sõja kontekstis on põllumajandussektori majanduslik olukord praegu väga keeruline.
2. Musta mere sadamate praegune blokeerimine Venemaa poolt on põhjustanud Ukraina peamiste teraviljaliikide ekspordi puudujäägi. Hinnad on turul rekordiliselt kõrged, kuigi viimastel nädalatel on täheldatud mõningast leevenemist. Segasööda tootjad ja tootmisahela järgmise etapi töötledjad vajavad toorainet, mida on piiratud pakkumise ja kõrgete hindade tõttu raske saada. Venemaa Ukraina-vastase agressiooni mõju energia- ja põllumajanduslike sisendite turgudele on samuti märkimisväärne. Venemaa on oluline nafta ja maagaasi eksportija. Üldiselt sõltuvad põllumajandus ja selle ülemaailmsed tarneahelad fossiilkütustest (nafta ja maagaas).
3. Kõrgetel sisendihindadel on suur mõju põllumajandustootmisele ja tootmisahela järgmise etapi tootmisele. Sellega seoses on enim mõjutatud kõige energiamahukamad sektorid. Sisendihindade tõusu tõttu seisavad majandusprobleemidega silmitsi ka teised põllumajandustootmise sektorid, eriti suurema lisandväärtusega sektorid. Lähiajal ei ole oodata olukorra paranemist. Toiduga kindlustatuse seisukohast võib olukord osutada keeruliseks, kui need suundumused jätkuvad, kuid toiduga kindlustatus ja toidutarned ei ole praegu ELis ohus tänu ELi toidutarneahelate vastupanuvõimele. Loodud on ELi solidaarsuskoridorid ja asjakohased kontaktiloomisplatvormid, et aidata Ukrainast toorainet eksportida.

Olukord peamistes sektorites

4. Mis puudutab konkreetselt ELi põllumajandusturge, siis on kuiv ja kuum ilm avaldanud suurt survet mõnedele põllukultuuridele. **Teravilja**toodang on praegu eeldatavasti 2,5 % väiksem kui 2021. aastal. Päevalillesaak peaks olema märkimisväärselt hea, tuues kaasa tootmise 6,9 % kasvu aastas ja saavutades uue rekordtaseme 11 miljonit tonni. Suhkrutoodang peaks vähenema 5 % aastas, kuid jääma viie aasta keskmisele tasemele ning varud on piisavad. Põllukultuuride kasutamine biokütusena on eeldatavasti stabiilne, sest kütusenõudluse pandeemiajärgset taastumist on vähendanud kõrged hinnad.
5. ELi **õliseemnete** alad on 2022/23. aasta saaki silmas pidades märkimisväärselt suurenenud (7,5 % võrreldes eelmise aastaga), tingituna kõrgetest hindadest ja ajutisest erandist, mis võimaldab külvata põllukultuure kesale. Eelkõige suurenes päevalillede kasvatamine, peamiselt tänu nende vähesele vee- ja väetamisvajadusele. ELi õliseemnetoodanguks prognoositakse 32,1 miljonit tonni (+ 7,8 % võrreldes viie aasta keskmisega), sealhulgas rekordiliselt 11,1 miljonit tonni päevaliliseemneid, mis võimaldab kompenseerida Ukrainast pärit tarnete vähenemist.
6. ELi **suhkrurustushooaeg** 2022/23 peaks algama 1,9 miljoni tonni suuruse algvaruga (+ 58 % võrreldes eelmise hooajaga). Toodangu mahuks prognoositakse 15,8 miljonit tonni, mis on kooskõlas viie aasta keskmisega, samal ajal kui tarbimine peaks jääma stabiilseks.
7. ELi **oliiviõli**toodangu suurenemist 11 % võrra aastatel 2021–2022 soodustas oliivide suurem õlisisaldus. ELi keskmisest kõrgemad oliiviõli tootjahinnad jäävad tõenäoliselt püsima, tingituna jätkuvalt kõrgetest sisendi- ja transpordikuludest ning muude õlide ja rasvade kõrgetest hindadest. Prognooside kohaselt ELi eksport väheneb võrreldes eelmise aasta rekordtasemega, samal ajal kui ELi tarbimine peaks mõnevõrra taastuma. Lõppvarud võivad olla oodatust väiksemad, liikudes 2022/23. aastal tõenäoliselt alla ELi keskmise toodangu.

8. Hoolimata ELi **veinitootmise** ja -impordi vähenemisest aastatel 2021/22, peaks tarbimine kasvama 5 %, 23 liitrini elaniku kohta, kuna eksport on väiksem ja muuks otstarbeks (destilleerimine, äädikas, brändi) kasutatakse veinitootmist vähem. Ostes pööravad tarbijad üha enam tähelepanu veini päritolule, seejärel maitsele ja kaubamärgile.
9. 2022. aastal peaks suurenema **värskete virsikute ja nektariinide** tarbimine ELis inimese kohta 6,1 kg-ni (mis jääb siiski alla pikaajalise keskmise) hoolimata väiksemast ostujõust. Selle põhjuseks võib olla suurem tootmine, hea ilm ja turismi taastumine.
10. Pärast 2021. aasta väga head hooaega, mida iseloomustab suur toodang, hea tarbimine, kõrge kvaliteet ja väikesed varud, peaks ELi **tomatitoodang** 2022. aastal vähenema 9 % ehk 16,5 miljoni tonnini. Töötlemiseks ettenähtud toodang väheneb prognooside kohaselt 14 % ja värskelt tarbitav toodang 3 % võrreldes eelmise aastaga. Tootmise vähenemine on tingitud põuast, väiksemast oodatavast nõudlusest, üleminekust alternatiivsetele, kasumlikumatele põllukultuuridele ja seetõttu, et väga kõrge energiahinna tõttu on kasvuhoonetesse vähem istutatud.
11. ELi **piimahinnad** on rekordtasemel. Kuigi ELi lõssi- ja täispiimapulbri hinnad on jäänud suhteliselt stabiilseks (kuid kõrgeks) ning vadakuhinnad on mõnevõrra langenud, tõusevad teised hinnad jätkuvalt. Nende arengute tõttu püsivad ELi toorpiima hinnad rekordtasemel. Sellest hoolimata on põllumajandusettevõtete kasumimarginaalid suurte sisendkulude tõttu endiselt tagasihoidlikud. Kevadel valitsenud kuivade ja soojade ilmastikutingimuste tõttu, mis mõjutasid rohu kvaliteeti ja kättesaadavust ning muid söödakomponente, võib piimatoodang lehma kohta ELis olla väiksem kui 2022. aasta alguses eeldatud (0,4 %), mida mõjutab ka sööda kasutamise vähenemine suurte söödakulude tõttu. Koostoimes väiksema piimakarjaga (-1 %) vähenevad ELi piimatarned 2022. aastal eeldatavasti 0,6 %. Madalam rohu kvaliteet ja sööda väiksem kasutamine kättesaadavuse ja kulude tõttu vähendab tõenäoliselt ka piima rasva- ja valgusisaldust, vähendades seega töötlemiseks ettenähtud piimakuivaine kättesaadavust veelgi. ELi juustu- ja kooretootmine võib jätkuvalt kasvada ning vähendada piimarasva kättesaadavust või ja täispiimapulbri tootmiseks. Eeldatavasti suureneb juustu eksport ning piimatoodete liidusisene kasutamine võib 2022. aastal veidi kasvada (0,3 %), eeldusel et jaemüügi ja toitlustusteenuste taastumine on püsiv ning kõrgete tootjahindade ülekandumine tarbijateni on piiratud.

12. **Liha** puhul peaks ELi veiselihatoodang 2022. aastal vähenema 0,5 %, peamiselt tänu veiseliha- ja piimasektori struktuursele kohandamisele, hoolimata kõrgetest hindadest. ELi eksport peaks suurenema peamiselt olemasolevatele suure väärtusega turgudele, kuid seda piiravad rekordiliselt kõrged omamaised hinnad. ELi import on Brasiilia tarnete tõttu suurenemas. Suurenev mure keskkonna pärast, vähenenud ekspordiväljavaated, püsivad suured sisendkulud ja sigade Aafrika katk vähendavad eeldatavasti sealihaga kõrgest hinnast põhjustatud stiimuleid ja toovad kaasa tootmise vähenemise. EL varustas Hiinat kahe ränga sigade Aafrika katku kriisi aasta jooksul, nüüd aga saab Ühendkuningriigist taas ELi esimene ekspordisihikoht. ELi linnukasvatus peaks 2022. aastal stabiliseeruma. ELi broilerihind on piisavalt kõrge, et kompenseerida suuri sisendkulusid, ning lisaks muudele teguritele levib jätkuvalt lindude kõrge patogeensusega gripp. Kaubandus Ühendkuningriigiga taastub Brexiti-eelsele tasemele, kuid EL on kaotamas oma osa mõnel eksporditurul. Eeldatakse, et import taastub osaliselt 2016.–2019. aasta tasemele, kuigi kaubavood Ukrainaga muudavad tuleviku ebakindlaks. Hoolimata ELi enneolematult väikesearvulisest lamba- ja kitsekarjast peaks tapale saadetud loomade arv 2022. aastal stabiliseeruma. Kaubandus peaks taastuma, kuid siiski suhteliselt madalal tasemel, mis toob kaasa jätkuvalt kõrged omamaised hinnad.

Kokkuvõte

13. Venemaa sissetung Ukrainasse on märkimisväärselt häirinud maailma ja ELi põllumajandusturgusid ning tekitanud ülemaailmset toiduga kindlustamatust COVID-19 järgsel taastumise perioodil, mida on niigi iseloomustanud inflatsioonisurve seoses energia, toorainete, väetiste ja kaubaveoga. Põllumajandustoodete ülemaailmsed hinnad on alates sissetungi algusest tõusnud 30 %, kuigi viimastel nädalatel on täheldatud mõningast leevenemist. ELi ilmastikutingimused, eelkõige mitut piirkonda mõjutav pikaajaline kuiv periood, tekitavad uue saagikoristuse jaoks uusi probleeme, mis on eeldatavasti algselt prognoositust väiksemad.

14. Kuigi ELil on märkimisväärne põllumajanduslike toiduainete kaubandusbilansi ülejääk ja ta on toidualaselt suures osas isemajandav, ning võib eeldada, et ELi ühtne turg tõestab taas oma võimet šokkidega toime tulla, tuntakse järjest rohkem muret taskukohasuse pärast kõrgete hindade ja inflatsioonisurve tõttu. Toidu koguseline tarbimine võib tunduda muutumatuna, kuid eeldatakse tarbimise väärtuse langust, kuna mõned tarbijad ja toidutöötledjad võivad liikuda kallimatelt toodetelt odavamatele toodetele.
-